

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 453/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátkou Mgr. Elenou Szabóovou, Hlavné námestie 7, Nové Zámky, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Cdo/238/2021 z 26. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Cdo/238/2021 z 26. apríla 2023 **prijíma** na ďalšie konanie.
2. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť **odmieta**.
3. **Odkladá** právoplatnosť uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Cdo/238/2021 z 26. apríla 2023 v časti výroku o náhrade trov dovolacieho konania do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a základného práva podľa čl. 38 ods. 1 a 2 listiny a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4Cdo/238/2021 z 26. apríla 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ktorým

bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky. Sťažovateľka ďalej žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 1 500 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalovanou v konaní vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 8C/98/2008 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bližšie špecifikovaným v návrhu. Okresný súd rozsudkom určil, že sťažovateľka nie je vlastníčkou daných nehnuteľností. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 12Co/79/2016 z 23. marca 2021, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu tak, že určil, že sťažovateľka nie je vlastníčkou daných nehnuteľností (výrok okresného súdu zmenil z dôvodu potreby odstrániť duplicitne uvedené parcely a uviesť kultúry podľa aktuálneho zápisu v katastri nehnuteľností, pozn.).

3. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol (druhý výrok) podľa § 447 písm. e) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) pre nesplnenie podmienok dovolacieho konania a žalobcom priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (tretí výrok). Prvým výrokom najvyšší súd rozhodol o pokračovaní v dovolacom konaní s dedičmi pôvodnej žalobkyne v 3. rade. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol, že rozsudok krajského súdu bol sťažovateľke doručený 20. mája 2021. Aj napriek náležitému poučeniu zo strany krajského súdu bolo dovolanie elektronicky podané 20. júla 2021 (teda posledný deň lehoty na podanie dovolania) bez kvalifikovaného elektronického podpisu. Právna zástupkyňa sťažovateľky elektronické dovolanie z 20. júla 2021 autorizovala kvalifikovaným elektronickým podpisom až 28. júla 2021, teda po uplynutí dvojmesačnej lehoty na podanie dovolania. Podľa názoru najvyššieho súdu ak nebolo dovolanie autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom advokáta, nie je splnená zákonná podmienka spísania a podpísania dovolania advokátom v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 CSP a tento nedostatok dovolania nemožno po uplynutí lehoty na podanie dovolania odstrániť, pretože ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky dovolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka je presvedčená, že dovolanie bolo podané v lehote (20. júla 2021). Podľa nej niet pochyb, že dovolanie bolo odoslané z elektronickej schránky advokátky sťažovateľky. Následne advokátka v zákonnej 10-dňovej lehote v zmysle § 125 CSP dodatočne doručila dovolanie v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu. Sťažovateľka sa nestotožnila s názorom najvyššieho súdu, že „*dovolanie musí byť v posledný deň lehoty doručené súdu v autorizovanej forme*“, čím vylučuje možnosť dodatočne, v zákonnej lehote 10 dní, doplniť neautorizované podanie predložením originálu alebo autorizovaného podania. Napadnuté uznesenie považuje za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

5. Sťažovateľka tiež namieta aj prieťahy v konaní, ktoré trvá od roku 2008, a preto už v čase podania dovolania bolo konaním s extrémnymi prieťahmi. Namieta aj skutočnosť, že o dovolaní rozhodol najvyšší súd takmer po dvoch rokoch.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podľa čl. XI bodu 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení jeho dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) bola predmetná vec, pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Jane Laššákovej, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce stal členom druhého senátu ústavného súdu.

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti ustanovené v § 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

8. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že ústavná sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu spĺňa všetky ústavné a zákonné predpoklady prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých bude potrebné posúdiť v konaní vo veci samej, a preto ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde (výrok 1 tohto uznesenia).

9. V časti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 2 listiny, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú (výrok 2 tohto uznesenia). Ustanovenia čl. 46 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 2 listiny upravujú právo na súdnu ochranu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy. V tejto veci však nejde o rozhodovanie orgánu verejnej správy, ale o civilný spor.

III.2. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 47 charty:

10. Podľa čl. 51 ods. 1 charty (rozsah pôsobnosti) ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

11. V súvislosti s námietkou porušenia základného práva podľa čl. 47 charty ústavný súd uvádza, že tento článok je potrebné interpretovať v súlade s čl. 51 ods. 1 charty s prihliadnutím na vysvetlivky k charte a judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. Ustanovenie čl. 47 charty normuje základné právo na spravodlivý proces, no aplikovateľnosť charty je podmienená

vykonávaním práva Európskej únie (porov. III. ÚS 141/2011, IV. ÚS 398/2013, II. ÚS 305/2020). Podľa názoru ústavného súdu, prihliadajúc na citované ustanovenia charty, je aplikácia charty v posudzovanej veci vylúčená. V prípade členských štátov, teda aj Slovenskej republiky, je záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva Únie.

12. Ústavný súd preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 38 ods. 2 listiny:

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08). Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (II. ÚS 518/2014, IV. ÚS 632/2018, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018, I. ÚS 265/2022). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

14. Reflektujúc uvedené východiská svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť, ktorou namieta prietahy v postupe najvyššieho súdu v dovolacom konaní a aj v konaní pred všeobecnými súdmi („*ktoré trvá od r. 2008*“), v čase, keď bola vec právoplatne skončená. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a pretože sťažovateľka sa v predmetnej veci domáhala ochrany svojho základného práva podľa čl. 38 ods. 2 ústavy v čase, keď v namietanom konaní porušenie označeného práva už netrvalo, a teda bola odstránená jej právna neistota, ústavný súd odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.4. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 13 dohovoru a čl. 38 ods. 1 listiny:

15. V ústavnej sťažnosti sťažovateľky úplne absentuje argumentácia, na základe ktorej možno konštatovať existenciu príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a porušením označených práv podľa čl. 13 dohovoru a čl. 38 ods. 1 listiny, ktorých vyslovenia sa sťažovateľka (iba) v petite svojej ústavnej sťažnosti domáha. V ústavnej sťažnosti sťažovateľky (kvalifikovane právne zastúpenej) nie sú v súvislosti s namietanými právami uvedené ani všeobecné vyjadrenia naznačujúce ich porušenie zo strany najvyššieho súdu.

16. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane uviedol, že je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovalo čo najpresnejší opis skutkového stavu a najmä logickú právnu argumentáciu, na základe ktorej možno konštatovať existenciu príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom, resp. rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a porušením v ústavnej sťažnosti označených práv garantovaných ústavou, resp. kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, ktorého vyslovenia sa sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti domáha (IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 574/2018, II. ÚS 346/2021, II. ÚS 443/2021). Nedostatok zákonom predpísanej náležitosti, aký vyplýva z podania sťažovateľky, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Túto úlohu plní práve inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, III. ÚS 440/2015, II. ÚS 389/2022).

17. Pretože táto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľky, v ktorej namieta porušenie práv podľa čl. 13 dohovoru a čl. 38 ods. 1 listiny, neobsahuje podstatnú náležitosť požadovanú § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde – konkrétne skutkové a právne dôvody, ústavný súd ju odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

III.5. K návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia:

18. Sťažovateľka v závere ústavnej sťažnosti navrhla odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Tento návrh odôvodnila len tým, že je nespravodlivé od nej žiadať, aby znášala trovy dovolacieho konania.

19. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

20. Podľa § 232 ods. 1 CSP vykonateľnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia ukladajúceho povinnosť plniť, ktorá spočíva v možnosti jeho priamej a bezprostrednej vynútiteľnosti zákonnými prostriedkami. Vo vzťahu ku všetkým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (bod 3) možno uviesť, že nedisponujú vlastnosťou vykonateľnosti, pretože nimi nie je uložená povinnosť plniť (tretím výrokom bolo rozhodnuté len o nároku na náhradu trov dovolacieho konania, nie však o ich výške). Za týchto okolností pre dosiahnutie účelu § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd dospel k názoru o potrebe extenzívneho výkladu „odkladu vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia“, t. j. ako odloženia uplatňovania právnych účinkov napadnutého právoplatného rozhodnutia aj v prípade, keď toto rozhodnutie nie je vykonateľné v civilnoprocesnom zmysle (pozri uznesenie o prijatí II. ÚS 203/2021, podobne aj II. ÚS 350/2021). Takémuto výkladu svedčí aj časť textu § 129 za čiarkou („ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia...“ – teda nie nevyhnutne jeho núteným výkonom – „...hrozila závažná ujma...“). Ústavný súd po posúdení procesnej situácie v predmetnej veci a dôvodov, ktorými sťažovateľka odôvodnila návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, konštatuje, že sťažovateľke v dôsledku právnych následkov napadnutého uznesenia hrozí závažná ujma, pričom odloženie jeho právoplatnosti (v rozsahu tretieho výroku) nie je v rozpore s verejným záujmom. Preto ústavný súd návrhu sťažovateľky vyhovel a odložil právoplatnosť tretieho výroku napadnutého uznesenia

najvyššieho súdu (výrok 3 tohto uznesenia). Ústavný súd nevyhovel návrhu na odklad vykonateľnosti ostatných výrokov napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, keďže sťažovateľka svoj návrh v tejto časti nijak neodôvodnila a z už uvedených dôvodov by ani nebolo možné takémuto návrhu vyhovieť (nedostatok vlastnosti vykonateľnosti).

21. Ústavný súd súčasne poukazuje na to, že odloženie právoplatnosti časti napadnutého rozhodnutia možno charakterizovať ako rozhodnutie dočasné a predbežné, takže prípadným vyhovením alebo nevyhovením návrhu na odloženie vykonateľnosti/právoplatnosti ústavný súd nijako neprejudikuje konečné rozhodnutie o ústavnej sťažnosti (I. ÚS 30/09, I. ÚS 394/2020, I. ÚS 280/2021).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu